

"Skrämdes av en bålgeting som surrade ljudligt mot fönsterrutorna i stugan. Den var stor och ingav respekt. Jag fångade den i en gammal honungsburk med en bit kartong som lock. Studerade den ett tag och fotograferade. Släppte ut den bortom jordkällaren på andra sidan staketet. En timme senare kom den tillbaka och letade boplats i farstun. Jagade ut den med en pinne och stängde ytterdörren. Jag vill helst inte ha ett bålgetingbo i huset eller uppe på vinden."

Bålgetingen är vår största geting och den kan bli ända upp till 35 mm lång. Färgen på huvudet är gul till gulbrun och mellankroppen är brunsvart med ljusare skuldror. Bakkroppen är randig i svart och gult, framtill med smal gul rand, baktill med breda, varmt gula ränder. Bålgetingen är en värmekrävande art som företrädesvis bygger sina bon i stora ihåliga ädellövträd. Troligen är stora ihåliga träd också viktiga som skyddande och relativt varma övervintringsplatser. Särskilt under år då många drottningar lyckats övervintra kan boplatsbrist göra att bon även anläggs på vindar, i uthus, fågelholkar eller liknande. De första drottningarna syns normalt i maj och samhällena dör ut i oktober. Bona kan nå en anseelig storlek och är inte sällan betydligt större än ett människohuvud. De övervintrade bålgetingdrottningarna anlägger nya bon varje vår. När den första kullen arbetsgetingar har kläckts avlastas drottningen och kan ägna mer tid åt äggläggningen. Arbetsgetingarna är sterila honor som liknar drottningen men är mindre ca 26 mm långa. De skaffar föda till avkomman bestående av söndertuggade insekter. Bålgetingarna är aktiva både dag och natt och endast kyligt och regnigt väder verkar dämpa deras aktivitet.

Bålgetingarna ansågs tidigare vara lättretliga och farliga för människan. Idag har man omvärderat bålgetingen och den betraktas numera som en mycket fredlig geting jämfört med många andra. Giftet är inte giftigare än andra getingars, men man bör naturligtvis ha respekt för den.

Bålgetingen har tidigare varit vitt utbredd i Götaland och Svealand. Idag förekommer den framförallt i södra och i sydöstra Sverige, Mälardalen och på Öland. Inom dessa område kan den lokalt uppträda relativt allmänt. Den är känslig för klimatiska variationer och detta tillsammans med bristen på lämpliga boplatser gör att arten idag är hotad. Bålgetingen har gått starkt tillbaka i hela Nordeuropa och är bl.a. utdöd i Norge och akut hotad i Finland. I Sverige är den klassad som "sårbar" på den s.k. rödlistan.

Jan Gustafson-Berge

<http://sef.nu/> (Sveriges Entomologiska Förening)